

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17Co/64/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121207505
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 07. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Burešová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8121207505.2

Uznesenie

17Co/64/2023

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Burešovej a členov senátu JUDr. Mariana Hoffmanna, PhD. a JUDr. Eduarda Valenčina v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXX/, XXX XX D. - E., právne zast.: Mgr. Miroslav Baláž, advokát so sídlom Sládkovičova 8, 080 01 Prešov, proti žalovaným: 1/ F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. I. XX, 2/ G. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. I.X, 3/ G. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. I.XX, všetci právne zastúpení: JUDr. Michal Kizák, advokát so sídlom Masarykova 2, 080 01 Prešov, o určenie, že navrhovateľ je dedičom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 24C/72/2021-125 zo dňa 23.08.2022 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 24C/72/2021 - 165 zo dňa 05.09.2023, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vracia vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie prvoinštančnému súdu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len súd prvej inštancie) napadnutým rozsudkom v spojení opravným uznesením sp.zn. 24C/72/2021 - 165 rozhodol nasledovne :

„I. Žaloba žalobcu sa z a m i e t a.

II. P r i z n á v a žalovaným voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.“

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že je dedičom v III. dedičskej skupine po poručiteľke, neb. B. G., nar. XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX.

V podanej žalobe tvrdil, že s poručiteľkou sa poznal dôverne 30-35 rokov, vyše roka pred jej úmrtím s ňou viedol spoločnú domácnosť. V priebehu ich vzťahu poručiteľka vážne ochorela, najprv prišla o zrak. To znamenalo absolvovanie rôznych vyšetrení, kam s ňou pravidelne chodieval. Náhla strata zraku u poručiteľky vyvolala neistotu v pohybovaní sa po byte a v tomto štádiu ochorenia bola poručiteľka totálne odkázaná na starostlivosť žalobcu. Jej zdravotný stav sa však naďalej zhoršoval, pridružila sa u nej cirhóza pečene, ktorej následkom v máji 2021 zomrela. Ako dôkazy na preukázanie svojich tvrdení označil uznesenie sp. zn. 39D/700/2021, kópiu závetu, výsluch žalobcu.

Žalovaní s podanou žalobou nesúhlasili a žiadali ju zamietnuť. Uviedli, že žalobca bol dlhoročným priateľom ich sestry, občas ju zaviezol k lekárovi a na nákupy, navštevoval ju, avšak je vylúčené, aby ich sestra žila so žalobcom v jednej domácnosti, keďže o takejto skutočnosti nemali žiadnu vedomosť. Žalobca bol navyše ženatý, má deti a jeho manželka zomrela len približne rok pred smrťou poručiteľky. Ako dôkazy na preukázanie svojich tvrdení označili fotodokumentáciu domácnosti poručiteľky, lekárske správy, výpis z účtu poručiteľky, fotografie rodinného domu poručiteľky, výsluch žalovaných, výsluch svedkov.

Okresný súd Prešov poveril notárku G. J. K., aby ako súdny komisár konala a rozhodovala vo veci prejednávania dedičstva po poručiťelke. Poručiťelka nezanechala žiaden závet, ani listinu o vydedení. Dedičmi zo zákona sú jej súrodenci, žalovaní v 1. až 3. rade. O dedičstvo sa zároveň uchádza žalobca, zákonní dedičia však nesúhlasia s tým, aby bol žalobca dedičom. Uznesením 39D/700/2021 zo dňa 11.8.2021 bol žalobca vyzvaný na podanie žaloby o určenie, že je zákonným dedičom v III. dedičskej skupine ako spolužijúca osoba poručiťelky.

Poručiťelka žila na adrese H. I. XX v blízkom susedstve svojich súrodencov. So žalobcom sa spoznala pri práci v obchode s potravinami, pričom žalobca bol jej vedúcim. Priateľský vzťah udržiavali až do jej smrti. Žalobca pomáhal poručiťelke pri odvoze na nákup, k lekárovi, viezol ju do nemocnice kvôli operácii očí, navštevoval ju aj v jej domácnosti. Poručiťelka bola samostatná, jej zdravotný stav nevyžadoval celodennú starostlivosť. Od roku 2018 trpela šedým zákalom pravého oka (lekárska správa č.l. 29). Žalobca bol v období priateľského vzťahu s poručiťelkou ženatý, býval na adrese C. XX, D.. Má vlastné deti, manželka žalobcu zomrela dňa X.X.XXXX.

V predmetnej právnej veci mal súd prvej inštancie za nesporné, že žalobca bol dlhoročným priateľom poručiťelky a poskytoval jej osobnú pomoc. Sporné bolo, či žalobca žil s poručiťelkou v období jedného roka pred jej smrťou v spoločnej domácnosti a či sa z tohto dôvodu staral o spoločnú domácnosť. Pre úspech žaloby bolo nutné splniť predpoklad, že žalobca žil s poručiťelkou najmenej po dobu jedného roka pred jej smrťou v spoločnej domácnosti a z toho dôvodu sa staral o spoločnú domácnosť alebo bol odkázaný výživou na poručiťelku a túto okolnosť preukázať. Žalobca v priebehu konania netvrdil, že bol odkázaný na výživu poručiťelky, tvrdil, že sa staral o spoločnú domácnosť (fotodokumentácia č.l. 22-28). Výpoveďami svedkov bolo preukázané, že žalobca osobne vypomáhal poručiťelke pri nákupoch, chodieval na poštu a podľa potreby ju zaviezol na lekárske vyšetrenie. V priebehu konania boli súdu prvej inštancie predložené doklady o úhrade nákladov za plyn, elektrinu, vodu, avšak nakoľko tieto náklady boli hradené v hotovosti, nie je možné objektívne zistiť, či boli hradené z prostriedkov poručiťelky alebo žalobcu. Dôkazy o výbere peňažných prostriedkov z účtov poručiťelky však nezohrali podstatnú úlohu pri rozhodovaní v tomto spore. Súd prvej inštancie vypočul strany sporu, oboznámil sa s písomnou výpoveďou svedkyne L. D., ktorá nepotvrdila, že by žalobca býval v spoločnej domácnosti s poručiťelkou v období jedného roka pred jej smrťou, nikdy nebola svedkom toho, aby žalobca prespal u poručiťelky. Za hodnoverné výpovede súd prvej inštancie považoval predovšetkým výpoveď suseda G. D., priateľky poručiťelky M. N. a suseda O. B. P., ktorí zhodne a bez známkov zaujatosti potvrdili, že žalobca nebýval v spoločnej domácnosti s poručiťelkou. Výpoveď svedka Q. B., syna žalobcu, bola ako jediná v priamom rozpore s výpoveďami ostatných svedkov, či už šlo o príbuzných, susedov alebo o priateľov poručiťelky. Na výpoveď svedkyne L. D. súd prevej inštancie neprihliadol, nakoľko v období jedného roka pred smrťou poručiťelky nebola v jej domácnosti ani raz, preto jej akákoľvek výpoveď nie je spôsobilá pre významné skutkové zistenia.

Nakoľko v priebehu konania nebolo objektívne preukázané, že žalobca žil s poručiťelkou najmenej po dobu jedného roka pred jej smrťou v spoločnej domácnosti a z toho dôvodu sa staral o spoločnú domácnosť alebo bol odkázaný výživou na poručiťelku, súd žalobu žalobcu zamietol.

O trovách konania rozhodol v súlade s ustanovením § 255 ods.1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP), podľa ktorého priznal úspešným žalovaným nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

3. Uznesením Krajského súdu Prešov sp.zn. 17Co/82/2022 -159 zo dňa 27.07.2023 súd vrátil vec súdu prvej inštancie na postup podľa ust. § 224 CSP za účelom vydania opravného uznesenia pre chybu v dátume vyhlásenia rozsudku. Po vydaní opravného uznesenia sp. zn. 24C/72/2021 - 165 zo dňa 05.09.2023 súd prvej inštancie opätovne predložil spis odvolaciemu súdu za účelom rozhodnutia o podaní odvolania žalobcom.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie. Prípustnosť odvolania vyvodzoval z ustanovenia § 365 ods.1 písm. b), e), f), h) CSP.

Žalobca mal v odvolaní za to, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní sa pridržal iba svedeckých výpovedí susedov a možno aj preto poukazuje na nález Ústavného súdu SR sp.zn. IV. ÚS 115/2003. Odvolateľ má za to, že nie je zrejmé, prečo súd vyhodnotil len niektorých svedkov ako dôveryhodných a rovnako nie je zrejmé, prečo iných hodnotil ako menej dôveryhodných, nie je možné zistiť, prečo súd uveril iba niektorým svedkom a iným nie. Z napadnutého rozhodnutia ďalej nie je zrejmé, ako sa súd prvej inštancie vysporiadal s tým, že svedkyňa, p. L. D. síce nepotvrdila, že by žalobca žil s poručiťelkou po dobu jedného roka pred jej smrťou v spoločnej domácnosti, ale ani to nevyvrátila. Žalobca vidí postup súdu prvej inštancie, v ktorom mu zamietol návrh na vypočutie tejto svedkyne na pojednávaní, za nesprávny

a nezákonný. Zamietnutím tohto dokazovania došlo podľa názoru žalobcu k porušeniu jeho práva konať pred súdom. Žalobca spochybnil svedecké výpovede svedkov - susedov, podľa názoru žalobcu nemohli reálne vedieť, či žalobca žil s poručiťkou v jednej domácnosti, pretože reálne nemohli stáť pri plote 24 hodín a pozorovať poručiťkin dom.

Žalobca ďalej namietal aj svedecké výpovede súrodencov poručiťky, nakoľko má za to, že sa o poručiťku nezaúčali a nestretávali sa.

Na záver sa žalobca poukazuje na fotografie, ktoré sú doložené v spise o stave domácnosti poručiťky a uvádza, že za spoločného života takto domácnosť nevyzerala a fotografie vyhotovili žalovaní až po úmrtí poručiťky. K hodnoteniu ústrižkov preukazujúcich úhradu nákladov za bývanie zo strany súdu prvej inštancie uvádza, že tieto mal u seba on, lebo ich uhradil a je irelevantné, či z jeho alebo poručiťkiných peňazí, nakoľko žili v spoločnej domácnosti a tak jeho príjem bol príjmom spoločným. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil podľa ustanovenia § 389 CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie podľa ustanovenia § 391 CSP.

5. K odvolaniu žalobcu podali odvoláciu repliku žalovaní, ktorí v celom rozsahu nesúhlasili s podaným odvolaním. Žalovaní majú za to, že odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vychádza zo spoľahlivo (ba až nadštandardne) zisteného skutkového stavu veci (okrem strán sporu v podobe 4 subjektov bolo postupne na 4 pojednaniach vypočutých ďalších 10 svedkov, z toho 1 písomná svedecká výpoveď bola oboznámená jej doslovným prečítaním. Z vykonaných dôkazov vyšlo jednotlivo i v súhrne (s výnimkou výsluchu žalobcu, výsluchu syna žalobcu a oboznámenia písomnej svedeckej výpovede L. D., ktorá však dlhodobo žije v okrese R. a s poručiťkou nebola 1 rok pred jej smrťou v osobnom kontakte vôbec) spoľahlivo najavo, že žalobca bez akýchkoľvek dôvodných pochybností celkom jednoznačne nežil s poručiťkou v spoločnej domácnosti, nestaral sa o spoločnú domácnosť a nebol so svojou výživou odkázaný na poručiťku. Žalobca poručiťku po dlhší čas navštevoval, sporadicky jej aj pomáhal a trávil s ňou voľný čas, čo ale neznamená, že toto správanie žalobcu predstavuje spolužitie v jednej domácnosti a starostlivosť o domácnosť tak, ako to má na mysli ustanovenie § 475 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalobca mal a naďalej má svoju vlastnú rodinu a vlastné bydlisko a domácnosť na adrese C. XX C. D.. Žalobca poručiťku doslova len navštevoval a v žiadnom prípade s ňou nezdiedal spoločnú domácnosť. Žalobca nemal u poručiťky žiadne svoje osobné veci, oblečenie, obuv ani kozmetiku, neprespával u poručiťky. Chodil k nej len na návštevy.

Pokiaľ ide o žalobcovu tvrdenie o tom, že za poručiťku platil náklady na bývanie, toto tvrdenie žalovaní od počiatku popierali a tvrdili, že z jednotlivých ústrižkov vyplýva len to, že sa s nimi na poštu dostavil žalobca, avšak z týchto ústrižkov nevyplýva, že by náklady na bývanie platil žalobca zo svojich peňazí. Naopak, poručiťka mala nadštandardné množstvo majetku (rozsiahle pozemky v obci H.) a tiež finančných prostriedkov (v hotovosti aj na účte v banke) a je vylúčené, aby mala akýkoľvek relevantný dôvod na to, aby za ňu musel žalobca uhrádzať náklady na bývanie. Jediným rozumným vysvetlením skutočnosti, že žalobca disponoval predmetnými ústrižkami, je to, a žalovaní to tvrdia od začiatku, že žalobca býva neďaleko pošty č. 5 na ul. P. XX C. D. a preto ústrižky s peniazmi od poručiťky odnášal na túto poštu zväčša žalobca. Na každom jednom ústrižku je pečiatka s označením „POŠTA 5“. V tejto spojitosti žalovaní navyše poukazujú na to, ako žalobca (zrejme pod konštantným nátlakom námietok zo strany žalovaných) lavíroval a postupne menil svoju žalobnú argumentáciu o tom, kto vlastne platil náklady na bývanie poručiťky a to od prvého tvrdenia o tom, že tieto náklady platil žalobca až po tvrdenie, že nie je podstatné kto tieto náklady platil. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti žalovaní navrhli, aby odvolací súd odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

6. Žalobca k vyjadreniu žalovaných k odvolaniu žalobcu podal odvoláciu dupliku. V tomto podaní zotrval na svojich ústnych i písomných prednesoch a na podanom odvolaní.

7. Žalovaní vo vyjadrení k odvolacej duplike žalobcu uviedli, že napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu je síce stručný, ale spĺňa atribúty náležité odôvodneného súdneho rozhodnutia. V tejto podobe je zrozumiteľnejší, výstižnejší, prehľadnejší, má vyššiu výpovednú hodnotu.

Odvolacie námietky žalobcu neobstoja, nie sú spôsobilé privodiť žalobcovi úspech v odvolacom konaní. Súd spoľahlivo zistil skutkový stav veci, rozhodnutie je riadne odôvodnené.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 ods. 1 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal uznesenie súdu prvej inštancie ako aj konanie

mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie oprávneného je dôvodné.

9. Predmetom konania je žaloba podľa § 137 písm. d) CSP o určenie právnej skutočnosti, ktorá vyplýva z osobitného predpisu (§ 194 ods. 1 CMP). Naliehavý právny záujem na požadovanom určení sa v tomto prípade nepreukazuje. Meritórne rozhodnutie v tomto spore je predpokladom toho, aby dedičské konanie po poručiteľovi mohlo pokračovať.

10. Podľa § 474 ods. 1 OZ, ak nededia poručiteľovi potomci, dedí v druhej skupine manžel, poručiteľovi rodičia a ďalej tí, ktorí žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roku pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z toho dôvodu starali o spoločnú domácnosť, alebo boli odkázaní výživou na poručiteľa.

Žalobca svoju žalobcu odôvodnil tým, že žil s poručiteľkou v čase smrti v spoločnej domácnosti.

11. Skutkové okolnosti dôležité pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby žalobcom vymedzuje priamo ust. § 474 ods. 1 OZ, kde u spolužijúcich osôb musia byť splnené súčasne podmienky, a to že ide o spolužitie s poručiteľkou v spoločnej domácnosti, ďalej že minimálna dĺžka spolužitia je aspoň 1 rok pred smrťou poručiteľky a ďalej podmienka, že starostlivosť o spoločnú domácnosť alebo odkázanosť spolužijúcich osôb na výživu poručiteľa v čase smrti bola daná.

12. Spoločnú domácnosť definuje ust. § 115 Občianskeho zákonníka a ide o občanov, ktorí spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Predpokladá sa skutočné a trvalé spolužitie dvoch alebo viacerých ľudí tak, ako by boli členmi rodiny, teda ľudí, ktorí nemajú inú domácnosť. Ďalším znakom spoločnej domácnosti je trvalosť. Spolužitie uvedených osôb s poručiteľkou v spoločnej domácnosti musí existovať v čase smrti poručiteľky. Zákon vyžaduje minimálne ročnú trvácnosť domácnosti a 1 rok sa počíta späť ku dňu smrti poručiteľky. Spoločná domácnosť musela reálne, bez prerušenia, existovať. Spolužijúca osoba, teda žalobca, v dôsledku faktického spolužitia v spoločnej domácnosti sa buď o túto domácnosť staral, alebo bol odkázaný výživou na poručiteľku.

13. Spor, ktorý je predmetom tohto konania, je sporom skutkovým, ktorý môže byť predmetom len súdneho sporu. Na to, aby bolo možné právne posúdiť, či skutkové okolnosti obdobia minimálne 1 roka pred smrťou poručiteľky, dávajú odpoveď na to, že žalobca s poručiteľkou žil v spoločnej domácnosti, sú rozhodujúce pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku.

Z obsahu rozhodnutia prvoinštančného súdu však nevyplývajú žiadne také skutkové okolnosti, ktoré by umožnili odvolaciemu súdu jednoznačne zistiť, ako súd ustálil skutkový stav vo vzťahu k tejto zásadnej otázke, ktorú nakoniec formuloval aj prvoinštančný súd v bode 13 svojho rozhodnutia. Zo skutkových zistení bolo len jednoznačné, že poručiteľka zomrela, zanechala dedičov zo zákona, ku ktorým sa hlási aj žalobca, a preto bolo dedičské konanie prerušené do vyriešenia tejto otázky. V skutkových zisteniach prvoinštančný súd bez bližšieho špecifikovania rozhodných skutkových okolností uviedol informácie o priateľskom vzťahu medzi žalobcom a poručiteľkou.

14. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

Odvolací súd pri takto zistenom skutkovom stave prvoinštančným súdom nemá odpovede na podstatné skutkové okolnosti prejednávaneho nároku a nevie zo skutkových okolností zistených prvoinštančným súdom vyvodiť, či skutočne žalobca žil s poručiteľkou po dobu najmenej 1 roka v spoločnej domácnosti a či sa spolu s poručiteľkou staral o spoločnú domácnosť, alebo bol odkázaný na výživu poručiteľky.

Prvoinštančný súd pri ustálení skutkového stavu nepostupoval správne, keď náležitým spôsobom nevyhodnotil s dôrazom na rozhodujúce skutkové okolnosti dôkazy, ktoré vo veci boli vykonané. Tým, že prvoinštančný súd aj napriek tomu, že mal na to dostatočné podklady, rozhodnutie prvoinštančného súdu náležite neodôvodnil po skutkovej stránke, spôsobil, že je v tomto štádiu konania obtiažne vec právne posúdiť, a teda vyhodnotiť, či skutkové okolnosti zistené v prejednávanej veci sú alebo nie sú relevantné na potvrdenie alebo zamietnutie návrhu žalobcu v súvislosti s jeho postavením ako zákonného dediča podľa § 474 Občianskeho zákonníka.

15. Žalobca v odvolaní namietal odvolací dôvod vyplývajúci z ust. § 365 ods. 1 písm. b) CSP, ďalej písm. c) CSP a h) CSP. Uviedol aj ust. § 365 ods. 1 písm. f) CSP.

16. Všetky tieto dôvody podrobne individualizované ako dôvody, pre ktoré je možné podať odvolanie, je možné v celku zhrnúť do dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, keď podľa prvoinštančného súdu nesprávnym procesným postupom prvoinštančný súd znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Obsah práva na spravodlivý proces predstavuje právo na prístup k súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia a právo na preskúmanie rozhodnutia. Prvoinštančný súd sa nielenže nevyporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami dôležitými v tomto konaní, ale svoje rozhodnutie náležitým spôsobom neodôvodnil.

17. Sú okolnosti, kedy porušenie práva na spravodlivý súdny proces je možné v odvolacom konaní napraviť, a to v prípade, pokiaľ, vzhľadom na porušenie práva a na ostatné okolnosti prejednávanej veci a na postup prvoinštančného súdu môže odvolací súd v odvolacom konaní tento vytýkaný nedostatok odstrániť.

V prejednávanej veci však k takejto situácii nedošlo, pretože súdne rozhodnutie prvoinštančného súdu nie je náležitým spôsobom odôvodnené, a tým prvoinštančný súd sa nevyporiadal náležitým spôsobom so všetkými relevantnými skutočnosťami dôležitými v prejednávaní veci a dôležitými pre rozhodnutie o uplatnenom nároku žalobcu. Niektoré okolnosti v skutkových zisteniach nie sú vôbec konštatované a potom právne závery nemajú oporu v skutkových zisteniach.

18. To, akým spôsobom sa odôvodňujú súdne rozhodnutia, konštatoval už Európsky súd pre ľudské práva, ktorý svoje rozhodnutia založil na tom, že sa súdy musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto názorov, resp. argumentov. Judikatúra ESĽP síce vyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, o to viac, keď špeciálne argumenty a okolnosti vyžadujú špeciálnu odpoveď zo strany súdu.

19. Obdobne je na tom aj judikatúra Ústavného súdu SR, kedy Ústavný súd uviedol, že riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné. Povinnosťou súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako aj právnej stránky rozhodnutia. V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení žiadnej možnej interpretácie odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, takéto rozhodnutie je rozporné s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

20. Obdobná judikatúra je všeobecne známa aj zo strany Najvyššieho súdu SR a odvolací súd sa so všetkými kritériami pre riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia stotožňuje, na tieto poukazuje a v preskúmvacom konaní ich vyžaduje. To, že rozhodnutie prvoinštančného súdu je založené na skutkových okolnostiach, ktoré nie je možné zo skutkových zistení prvoinštančného súdu zistiť, robí toto rozhodnutie nepreskúmateľným.

V tomto štádiu konania a rozhodnutia prvoinštančného súdu potom námietka nedostatku skutkových zistení a nesprávne právne posúdenie veci sa javí ako námietka, ktorá vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu súdneho rozhodnutia je zo strany odvolacieho súdu vyhodnotená ako dôvodná. Prvoinštančný rozsudok je nepreskúmateľný, keďže, napriek širokému vykonaniu dokazovania, skutkové odpovede a posúdenie, či vôbec skutkové okolnosti boli zistené riadne alebo nie, nie je možné zo strany odvolacieho súdu vyhodnotiť.

21. Ďalej odvolací súd zistil, že žalobca v podaní na čl. 52 súdneho spisu, okrem iných dôkazov, navrhol vypočuť svedkyňu p. L. D., ktorá svedkyňa sa mala vyjadriť o vzťahu medzi žalobcom a poručiiteľkou a o tom, že mali tvoriť spoločnú domácnosť. Išlo o blízku priateľku poručiiteľky, ktorá mala lepšie informácie, ako súrodenci poručiiteľky.

Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že navrhovaná svedkyňa sa pojednávania zo zdravotných dôvodov nezúčastnila, preto prvoinštančný súd postupom podľa § 196 ods. 3 CSP pristúpil k podaniu písomnej svedeckej výpovede tohto svedka.

Zákon takúto alternatívu pripúšťa, niet tomu čo vytknúť. Tento spôsob výsluchu svedka podľa § 196 ods. 3 CSP je za okolností uvedených v procesnom predpise na úvahe súdu.

Pokiaľ však súd pristúpi k výsluchu svedka písomnou svedeckou výpoveďou, potom je namieste, aby svedkovi boli položené otázky, ktoré žiada tomuto svedkovi položiť tá strana sporu, ktorá ho na výsluch navrhla. V danom prípade ide o žalobcu, ktorý svedkyňu navrhol vypočuť na okolnosti spolužitia rok pred úmrtím poručiťky v spoločnej domácnosti.

Z obsahu otázok skoncipovaných prvoinštančným súdom, ktoré boli doručené svedkyni, však odvolací súd nezistil, že by položené otázky sa týkali skutkových okolností, na ktoré a pre ktoré ho navrhol vypočuť žalobca.

Preto potom aj svedecká výpoveď p. L. D. je v písomnom znení na čl. 116 - 117 spisu pre skutkový stav v prejednávanej veci nepoužiteľná.

22. Prvoinštančný súd pochybil, ak vykonal dôkaz, v ktorom nežiadal od svedka, ktorý mal podať písomnú svedeckú výpoveď, odpovede na skutkové tvrdenia žalobcu, ktoré žalobca žiadal svedeckou výpoveďou potvrdiť.

23. Všetky tieto okolnosti zistené v odvolacom konaní odvolací súd považuje za tak závažné, že odvolaciemu súd neostávalo nič iné, než rozhodnutie prvoinštančného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

24. Úlohou prvoinštančného súdu v ďalšom konaní bude náležitým spôsobom dopočuť, a to buď na pojednávaní, alebo dožiadaným súdom, prípadne na základe písomnej svedeckej výpovede p. L. D. na skutkové okolnosti súvisiace so spolužitím žalobcu a poručiťky pred smrťou poručiťky, na vedenie spoločnej domácnosti a na všetky dôležité okolnosti súvisiace s tvrdením žalobcu uvedené v žalobe a v návrhu na vypočutie tohto svedka.

Ďalej bude úlohou prvoinštančného súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, najmä prvoinštančný súd podrobne uvedie skutkové okolnosti dôležité pre rozhodnutie o uvedenej veci, tak, ako to uviedol odvolací súd v tomto rozhodnutí, a teda okolnosti, ktoré sa týkajú ust. § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k spolužijúcej osobe.

Následne prvoinštančný súd po tom, čo náležite ustáli skutkový stav k dôležitým okolnostiam prejednávanej veci, bude musieť vec právne vyhodnotiť, a teda vysporiadať sa s otázkou, či žalobca je alebo nie je zákonným dedičom podľa § 474 Občianskeho zákonníka v druhej skupine.

25. Prvoinštančný súd podľa § 396 ods. 3 CSP rozhodne aj o trovách celého konania.

26. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

17Co/64/2023

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).